

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami

COM(2014) 167 final – 2014/0091 (COD)

(2014/C 451/18)

Sprawozdawca: **Krzysztof PATER**

Współsprawozdawca: **Petru Sorin DANDEA**

Parlament Europejski, w dniu 14 kwietnia 2014 r., oraz Rada, w dniu 12 czerwca 2014 r., postanowiły, zgodnie z art. 304 TFUE, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami (wersja przekształcona)

COM(2014) 167 final – 2014/0091 (COD).

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 20 czerwca 2014 r.

Na 500. sesji plenarnej w dniach 9–10 lipca 2014 r. (posiedzenie z 10 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny jednomyślnie przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet, zauważając potrzebę pełniejszego i szybszego rozwoju pracowniczych emerytur w ramach systemów emerytalnych państw członkowskich UE, popiera większość propozycji zawartych we wniosku Komisji Europejskiej, dotyczącym projektu dyrektywy IORP II.

1.2 Komitet z zadowoleniem przyjmuje fakt, iż większość postulatów EKES-u, wyrażonych w opinii do białej księgi „Plan na rzecz adekwatnych, bezpiecznych i stabilnych emerytur”⁽¹⁾, znalazło odzwierciedlenie we wniosku Komisji⁽²⁾.

1.3 EKES, dostrzegając potrzebę rozwoju dodatkowych form oszczędzania na cele emerytalne, zarówno tych zbiorowych, jak i indywidualnych, szczególnie w kontekście prognozowanego obniżania poziomu świadczeń z publicznych systemów emerytalnych, podkreśla, że pracownicze programy emerytalne, tworzone w wyniku decyzji partnerów społecznych, mogą odegrać bardzo ważną rolę w zapewnieniu pracownikom dodatkowych świadczeń emerytalnych.

1.4 Równocześnie Komitet zgłasza zastrzeżenia do niektórych zapisów projektowanej dyrektywy.

1.4.1 Komitet nie zgadza się na traktowanie IORP (ang. *Institutions for Occupational Retirement Provision* – instytucje pracowniczych programów emerytalnych) jedynie jako instytucji rynku finansowego, bez faktycznego uznania i poszanowania ich specyficznych uwarunkowań. IORP są instytucjami realizującymi ważną funkcję społeczną. W dużej mierze są one odpowiedzialne za pracownicze programy emerytalne i stały się nieodzownym uzupełnieniem świadczeń z publicznych systemów emerytalnych. Proponowana dyrektywa musi uwzględniać kluczową rolę partnerów społecznych w tworzeniu i zarządzaniu programami oraz istotną rolę krajowego prawa ubezpieczeń społecznych i prawa pracy przy określaniu zasad ich działalności.

1.4.2 Dążenie do osiągnięcia planowanych przez Komisję celów nie może odbywać się na zasadzie „one size fits all”, ze względu na liczne, fundamentalne różnice dzielące zarówno systemy emerytalne w poszczególnych państwach członkowskich UE, jak i poszczególne pracownicze programy emerytalne, co ma istotny wpływ na zróżnicowanie statusu, uprawnień i oczekiwań uczestników oraz beneficjentów takich programów. Komitet krytycznie ocenia np. pomysł wprowadzenia jednolitego wzorca informacji rozsyłanej do wszystkich uczestników pracowniczych programów emerytalnych na terenie całej Unii Europejskiej, uważając, że w związku z tak dużym zróżnicowaniem nie jest możliwe stworzenie jednego formularza, który dostarczałby każdemu z tych uczestników i beneficjentów najbardziej dla nich potrzebnych i adekwatnych informacji.

⁽¹⁾ COM(2012) 55 final.

⁽²⁾ Zob. opinia Dz.U. C 299/21 z 4.10.2012, ss. 115–122. EKES wskazywał m.in. że należy „rozważyć nie tylko aspekty związane z transgranicznym naliczaniem uprawnień emerytalnych oraz mobilnością pracowników, lecz także kwestie nadzorowania zakładów świadczeń emerytalnych, kosztów administracyjnych oraz informowania i ochrony konsumentów”.

1.4.2.1 Komitet podkreśla, że daleko idące ujednolicanie pracowniczych programów emerytalnych może okazać się kosztowne i w efekcie zamiast do ich dalszego rozwoju (co jest oczekiwane przez EKES) doprowadzi do ich stopniowego zaniku.

1.4.3 Komitet podkreśla, iż nadrzędnym celem funkcjonowania systemów emerytalnych, w tym pracowniczych programów emerytalnych, jest zapewnienie adekwatnego i stabilnego poziomu świadczeń beneficjentom tych systemów. Funkcja wsparcia rynków kapitałowych, w tym również inwestycji długoterminowych, może być realizowana jedynie jako cel drugorzędny, bez uszczerbku dla interesów uczestników i beneficjentów programów. EKES, popierając możliwość większego zaangażowania inwestycyjnego IORP w „instrumenty o długoterminowym profilu inwestycyjnym”, równocześnie zdecydowanie sprzeciwia się propozycji Komisji Europejskiej, aby „państwa członkowskie nie stawiały przeszkód instytucjom w [...] inwestowaniu w instrumenty, które [...] nie znajdują się w obrocie na rynkach regulowanych, na wielostronnych platformach obrotu lub zorganizowanych platformach obrotu”. Możliwość bieżącej, obiektywnej wyceny aktywów programu oraz dostęp do wiarygodnej i aktualnej informacji o sytuacji finansowej emitenta papierów wartościowych, w które inwestowane są aktywa programu emerytalnego, to podstawowe warunki bezpieczeństwa finansowego uczestników i beneficjentów takiego programu. Jednakże państwa członkowskie, po konsultacji z partnerami społecznymi, powinny mieć swobodę, gdy chodzi o nakładanie jakichkolwiek ograniczeń w tym zakresie lub brak takich ograniczeń.

1.4.4 Szczegółowe omówienie powyższych zastrzeżeń oraz pozostałe uwagi EKES-u do projektowanej dyrektywy opisane znajdują się w dalszej części niniejszej opinii.

2. Wniosek Komisji

2.1 Wniosek Komisji stanowi przekształconą wersję obowiązującej od 2005 r. dyrektywy 2003/41/WE w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami (IORP)⁽³⁾. We wniosku jednocześnie ujednolica się niezmienione przepisy dotychczasowej dyrektywy i wprowadza do niej zmiany.

2.2 Jak deklaruje Komisja, ogólnym celem wniosku jest ułatwienie oszczędności emerytalnych w formie emerytur pracowniczych. Komisja określa także cztery cele szczegółowe:

- usunięcie utrzymujących się barier ostrożnościowych dla transgranicznych IORP;
- zapewnienie dobrego zarządzania i zarządzania ryzykiem;
- udzielanie uczestnikom i beneficjentom jasnych i właściwych informacji;
- zapewnienie organom nadzorczym niezbędnych narzędzi do skutecznego nadzorowania IORP.

2.3 Wniosek Komisji został przedstawiony europejskiej opinii publicznej w dniu 27 marca 2014 r. jako część pakietu środków, mających na celu długoterminowe finansowanie gospodarki europejskiej. Także w uzasadnieniu wniosku kilkakrotnie podkreśla się konieczność wzmocnienia zdolności IORP do inwestowania w aktywa o długoterminowym profilu ekonomicznym.

2.4 Uzasadniając swój wniosek, Komisja podkreśla m.in. swoje przekonanie, że jeżeli Unia Europejska nie wprowadzi teraz uaktualnionych ram regulacyjnych, to istnieje ryzyko, że rozwiązania prawne w poszczególnych państwach członkowskich będą stawały się coraz bardziej rozbieżne, a to będzie stwarzało przeszkody w transgranicznej działalności IORP, nie zapewni wyższego poziomu ochrony konsumenta w całej Unii oraz nie przyniesie oszczędności związanych z korzyściami skali. Komisja uważa także, że solidne ramy prawne dla IORP mogą pobudzić ich rozwój w tych państwach, w których one obecnie praktycznie nie występują.

2.5 Komisja szacuje, że wdrożenie dyrektywy będzie wymagało pokrycia dodatkowych kosztów, przeciętnie na poziomie ok. 22 euro na jednego uczestnika programu oraz rocznych kosztów w wysokości 0,27–0,80 euro na jednego uczestnika.

⁽³⁾ Dz.U. L 235 z 23.9.2003.

3. Uwagi ogólne

3.1 Obniżanie wysokości świadczeń w powszechnych systemach emerytalnych wielu państw członkowskich sprawia, że coraz większą rolę w zapewnieniu godnych emerytur odgrywać będą rozwiązania dodatkowe, które często są wspierane przez państwa członkowskie poprzez ulgi o charakterze podatkowym. Programy pracownicze mają szczególne znaczenie, ponieważ posiadają cechy, których nie zapewniają indywidualne oszczędności emerytalne. Są one finansowane w całości lub w dużej części przez pracodawcę, cechuje je łatwość dostępu dla pracowników, także tych o niskich dochodach, a korzyści skali powodują niższe koszty jednostkowe. Niekiedy, dzięki przyjętym przez partnerów społecznych wewnętrznym zasadom programu, dodatkowa emerytura jest zapewniana nawet za okresy, w których pracownik nie mógł pracować (np. choroba, urlop macierzyński). W niektórych programach partnerzy społeczni, definiując politykę inwestycyjną, wprowadzają nie tylko kryteria o charakterze ekonomicznym, ale także np. etycznym, propagując w ten sposób w środowisku biznesu bliskie im wartości. Komitet, mając świadomość, że pracownicze programy emerytalne zapewniają dodatkową emeryturę tylko niewielkiej części obywateli Unii Europejskiej (odgrywają one obecnie znaczącą rolę jedynie w kilku państwach członkowskich, w wielu są natomiast instytucjami nieznanymi), popiera inicjatywy mające na celu rozwój IORP.

3.2 Pracownicze programy emerytalne przynoszą korzyści zarówno pracownikom, jak i sponsorom tych programów, czyli pracodawcom. Uprawnienia emerytalne nabywane przez pracownika są w istocie dodatkową formą wynagrodzenia za pracę. Dla pracodawcy takie programy stanowią narzędzie budowania długotrwałej więzi z pracownikiem. Prowadzi to zwykle do większego zaangażowania pracowników w działalność firmy oraz zmniejsza rotację kadr. Dlatego Komitet podkreśla, że wprowadzając nowe regulacje prawne, należy zachować dużą ostrożność, aby poprzez wprowadzenie dodatkowych obciążeń finansowych lub administracyjnych nie doprowadzić do zmniejszenia atrakcyjności IORP.

3.3 EKES ma świadomość, że Komisja Europejska nie posiada obecnie narzędzi, które pozwalałyby na uzyskanie pełnych i obiektywnych informacji o kosztach planowanych rozwiązań i musi opierać się na informacjach dostarczanych przez zainteresowane IORP. Poza tym EKES wyraża żal, że koszty proponowanych regulacji zostały uśrednione, a ponadto brak jest informacji o jednostkowych składnikach tych zbiorczych kosztów. W efekcie nie wiadomo, jakie koszty spowodowane każdą z tych propozycji ponieśliby pracodawcy lub pracownicy i jakie mogą występować różnice pomiędzy poszczególnymi państwami.

3.4 Biorąc pod uwagę fakt, iż projekt dyrektywy nakłada na IORP nowe obowiązki kreujące dodatkowe koszty, Komitet proponuje wprowadzenie możliwości wyłączenia stosowania przepisów dyrektywy w początkowym okresie funkcjonowania IORP (do 12 miesięcy). Pozwoliłoby to sponsorowi na utworzenie IORP bez konieczności ponoszenia relatywnie wysokich kosztów administracyjnych od pierwszego dnia działalności IORP, a następnie na podjęcie decyzji, czy chce on kontynuować działalność, finansując „własną” IORP, czy też preferuje przyłączenie się do już istniejącej IORP. EKES uważa, że byłby to czynnik sprzyjający podejmowaniu decyzji o tworzeniu IORP przez pracodawców.

3.5 Komitet pragnie podkreślić istotną rolę partnerów społecznych zarówno w procesie tworzenia IORP, jak i kierowania nimi. W opinii Komitetu autonomia partnerów społecznych w kształtowaniu rozwiązań w zakresie programów emerytalnych musi zostać utrzymana. Ramy prawne powinny określać jedynie minimalne standardy, do których przestrzegania będą zobligowani partnerzy odpowiedzialni za program. EKES podkreśla także, że w wielu państwach członkowskich powiązania pracowniczych programów emerytalnych z prawem pracy, prawem ubezpieczeń społecznych oraz przepisami sankcjonującymi rolę partnerów społecznych są bardzo silne. EKES dostrzega w przedstawionym wniosku próbę zmarginalizowania roli partnerów społecznych – mających często wieloletnie doświadczenie w tworzeniu pracowniczych programów emerytalnych – pomimo zawartej w art. 21 ust. 2 projektu deklaracji, iż „dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla roli partnerów społecznych w zarządzaniu instytucjami”. IORP nie mogą być traktowane, jak to faktycznie czyni wniosek, jedynie jako instytucje finansowe, ale także jako instytucje będące częścią systemu zabezpieczenia społecznego, aktywnie tworzone i zarządzane przez partnerów społecznych. Komitet podtrzymuje tym samym swoje stanowisko wyrażone uprzednio w opinii do białej księgi ⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Komitet w opinii do białej księgi stwierdził, że „opowiada się za zakładowymi systemami kapitałowymi, utworzonymi i zarządzanymi przez przedstawicieli pracodawców i pracowników i wzywa Komisję, by wsparła partnerów społecznych i umocniła ich potencjał administracyjny w tym zakresie”.

3.6 EKES podkreśla, że relacji pomiędzy IORP a uczestnikami i beneficjentami programu nie można traktować tak samo jak relacji pomiędzy instytucją finansową i jej klientami (konsumentami).

3.7 Komitet z zadowoleniem przyjmuje decyzję Komisji Europejskiej, aby nie wprowadzać dla pracowniczych programów emerytalnych rozwiązań mających na celu „zachowanie równych warunków działania z dyrektywą »Wyplacalność II«”⁽⁵⁾. Jest to zgodne z postulatem EKES-u, zawartym w opinii Komitetu dotyczącej białej księgi⁽⁶⁾. EKES podkreśla, że ujednoczenie, w zakresie wymogów ilościowych, regulacji zawartych w projektowanej dyrektywie z regulacjami dyrektywy „Wyplacalność II” (sposób wyceny aktywów oraz wymóg ściślejszego uzależnienia wysokości kapitału od wielkości podejmowanego ryzyka) miałyby negatywne konsekwencje dla systemu emerytur pracowniczych z uwagi na wzrost wymogów kapitałowych i kosztów prowadzenia działalności oraz możliwe zakłócenia w alokacji kapitału.

4. Uwagi szczególne

4.1 Działalność transgraniczna

4.1.1 EKES podkreśla, że wszystkie aspekty transgranicznej działalności IORP, określone w art. 12 i 13 projektowanej dyrektywy, muszą wynikać z potrzeb pracodawców tworzących program oraz ich pracowników i służyć ich interesom. Dlatego decyzje o podjęciu takiej działalności powinny być podejmowane przez partnerów społecznych tworzących program.

4.1.2 Komitet pozytywnie opiniuje wprowadzenie możliwości przenoszenia programów emerytalnych do innych instytucji w innych państwach członkowskich – po uprzednim uzyskaniu pozwolenia od organu nadzoru właściwego dla instytucji przyjmującej program emerytalny oraz za zgodą uczestników i beneficjentów programu.

4.1.3 Komitet, popierając wzmocnienie aspektu transgranicznej działalności IORP, podkreśla, iż dla dynamicznego rozwoju sektora pracowniczych emerytur bardzo ważne jest promowanie i propagowanie IORP w państwach, w których ta forma zabezpieczenia emerytalnego jest nieobecna lub dopiero zaczyna się rozwijać.

4.1.4 Zdaniem EKES-u umożliwienie inwestowania przez IORP w innych państwach członkowskich UE – po spełnieniu jedynie wymogów prawa kraju, w którym IORP ma siedzibę – jest zmianą pozytywną, ułatwiającą działalność IORP na wspólnym europejskim rynku.

4.2 Zarządzanie i zarządzanie ryzykiem

4.2.1 EKES popiera propozycję wprowadzenia większej przejrzystości w obszarze wynagrodzeń osób zajmujących kluczowe stanowiska w IORP, o ile uwzględnione zostaną różne rodzaje zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi.

4.2.2 Komitet uważa, że w przypadku gdy zarządzanie aktywami jest realizowane na zasadach outsourcingu, należy ujawniać zasady wynagradzania oraz kwotę, jaką otrzymuje podmiot zarządzający, a nie wynagrodzenia wybranych pracowników tego podmiotu. Komitet krytycznie ocenia zapowiedź stosowania zasady jawności polityki wynagrodzeń wobec pracowników podmiotów zarządzających programami na zasadach outsourcingu. Mogłoby to stanowić poważną barierę w znalezieniu podmiotu, który podjąłby się zarządzania, szczególnie aktywami małego programu emerytalnego.

4.2.3 Komitet pozytywnie ocenia inne propozycje, mające na celu doregulowanie zjawiska outsourcingu w zarządzaniu programem emerytalnym i nadzoru nad tym outsourcingiem, zalecając jednak rozważę w określaniu obowiązków, jakie mają na siebie przyjąć te podmioty zarządzające.

⁽⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyplacalność II), (Dz. U. L 335/1 z 17.12.2009).

⁽⁶⁾ W swojej opinii do białej księgi, Komitet stwierdził że jest „poważnie zaniepokojony treścią niektórych propozycji dotyczących emerytur pracowniczych. Z racji tego, że systemy emerytalne to coś zupełnie innego niż usługi związane z ubezpieczeniem na życie, Komitet nie jest zwolennikiem planowanego przeglądu dyrektywy IORP, ukierunkowanego na zachowanie równych warunków działania z dyrektywą Wyplacalność II, ale zaleca wprowadzenie specjalnych środków przeznaczonych na ochronę aktywów objętych funduszami emerytalnymi po uprzednich konsultacjach z partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi stronami”.

4.2.4 Odnosząc się do propozycji określenia wymagań w zakresie kompetencji i reputacji osób faktycznie zarządzających instytucją oraz osób pełniących inne kluczowe funkcje, EKES uważa, że przepisy te muszą uwzględniać specyfikę IORP i rolę partnerów społecznych, jaką od wielu lat odgrywają w procesie zarządzania IORP (np. poprzez prawo wyznaczania swoich przedstawicieli jako członków organów zarządzających lub nadzorujących IORP). IORP nie są bowiem typowymi instytucjami finansowymi stworzonymi w celu osiągnięcia zysku, lecz podmiotami, nad którymi kontrolę sprawują pracodawca oraz pracownicy. Z oczywistych względów są oni zainteresowani minimalizacją kosztów organizacyjnych. Dlatego przy określaniu wymagań kompetencyjnych wobec osób odpowiadających za zarządzanie IORP należy te fakty uwzględnić, gdyż żadne przepisy nie mogą ograniczać roli partnerów społecznych w procesie zarządzania programem w porównaniu z aktualnym stanem.

4.2.5 Komitet proponuje, aby ocena kompetencji osób zarządzających była dokonywana w odniesieniu do całego organu zarządzającego lub nadzorczego, a nie wobec poszczególnych osób. Sposobem na zrealizowanie tej propozycji mogłoby być odrębne określenie w art. 23 wymagań wobec osób zarządzających instytucją oraz osób pełniących w niej kluczowe funkcje. Takie rozwiązanie pozwoliłoby na dalsze reprezentowanie partnerów społecznych w organach kierowniczych IORP przy równoczesnym podniesieniu wymagań wobec osób bezpośrednio zaangażowanych w statutową działalność IORP.

4.2.6 Komitet podkreśla, że wymogi dotyczące zarządzania IORP muszą uwzględniać strukturalną specyfikę pracowniczych emerytur. Mamy w nich do czynienia z trzema wzajemnie powiązаныmi podmiotami: pracodawca/sponsor, pracownik/uczestnik programu oraz IORP. Fakt ten z jednej strony zapewnia większe bezpieczeństwo systemu, dzięki wzajemnej kontroli poszczególnych podmiotów, z drugiej zaś strony wprowadza większą złożoność ze względu na przenikanie się regulacji dotyczących instytucji finansowych z prawem pracy i prawem ubezpieczeń społecznych, a także zasad współpracy partnerów społecznych w poszczególnych państwach członkowskich.

4.2.7 EKES z zadowoleniem przyjmuje, że Komisja Europejska dostrzega potencjalne problemy, jakie może spowodować wprowadzenie zaostrzonych wymogów w zarządzaniu IORP i popiera zapisy stanowiące, iż systemy kontroli powinny być dostosowane do charakteru, skali oraz złożoności działalności prowadzonej przez IORP (art. 22, 24, 25, 26 i 29).

4.2.8 Zdaniem EKES-u, priorytetem IORP musi pozostać zapewnienie bezpieczeństwa środków finansowych zgromadzonych w programie emerytalnym oraz adekwatność świadczeń emerytalnych, której sprzyja właściwie zbilansowana polityka inwestycyjna. Wsparcie długoterminowych inwestycji nie może przesłaniać głównego celu IORP, jakim jest zapewnienie uczestnikom środków finansowych na starość. Warunkiem bezpiecznego inwestowania aktywów programu musi być możliwość ich częstej i obiektywnej wyceny oraz dostępu do bieżących, rzetelnych informacji dotyczących sytuacji finansowej emitenta papierów wartościowych, w które inwestuje IORP.

4.2.8.1 EKES pozytywnie ocenia propozycję, aby aktywa pracowniczych programów emerytalnych mogły być – bez przeszkód ze strony państw członkowskich – inwestowane w instrumenty o długoterminowym profilu ekonomicznym.

4.2.8.2 Jednakże Komitet zdecydowanie sprzeciwia się propozycji Komisji Europejskiej, aby „państwa członkowskie nie stawiały przeszkód instytucjom w [...] inwestowaniu w instrumenty, które [...] nie znajdują się w obrocie na rynkach regulowanych, na wielostronnych platformach obrotu lub zorganizowanych platformach obrotu”. EKES zauważa, że w przypadku systemów o zdefiniowanej składce takie inwestycje, w sytuacji gdy ich wartości nie można bieżąco wyceniać, byłyby rozwiązaniem bardzo ryzykownym dla uczestników programu. Przedsięwzięcie oparte na tego rodzaju polityce inwestycyjnej stałoby się nieprzejrzyste z uwagi na brak możliwości dostarczenia uczestnikom programu rzetelnych informacji o wartości zgromadzonych środków i oczekiwanych korzyściach po osiągnięciu wieku emerytalnego. Ma to szczególne znaczenie dla członków, którzy ponoszą całkowite ryzyko inwestycyjne. EKES uważa jednak, że państwa członkowskie, po konsultacji z partnerami społecznymi, powinny mieć swobodę, gdy chodzi o nakładanie jakichkolwiek ograniczeń w tym zakresie lub brak takich ograniczeń.

4.2.8.3 EKES, popierając możliwość inwestowania przez IORP w infrastrukturalne inwestycje długoterminowe, uważa, że inwestowanie w takie przedsięwzięcia bez ograniczeń ilościowych powinno być możliwe jedynie wtedy, gdy instrumenty finansowe będące przedmiotem inwestycji (np. akcje i obligacje) znajdują się w publicznym obrocie bądź poprzez wykorzystanie pośrednictwa powszechnie dostępnych na rynku finansowym wehikułów finansowych (np. różnego typu funduszy inwestycyjnych, akcji firm bezpośrednio inwestujących w przedsięwzięcia długoterminowe, notowanych w publicznym obrocie).

4.2.9 EKES proponuje Komisji rozważenie możliwości zmiany art. 20 ust. 1 lit. d) projektowanej dyrektywy, który określa zasady inwestowania w instrumenty pochodne. Zdaniem Komitetu dotychczasowe doświadczenia z okresu kryzysu uzasadniają konieczność istotnego ograniczenia obecnej, bardzo szerokiej zasady, zgodnie z którą IORP mogą inwestować w instrumenty pochodne w celu „ułatwienia efektywnego zarządzania portfelem”.

4.2.10 Komitet w pełni popiera wprowadzenie instytucji depozytariusza w programach, w których ryzyko inwestycyjne spoczywa po stronie uczestników i beneficjentów, uznając działalność depozytariusza za podstawowe narzędzie zabezpieczające aktywa instytucji zbiorowego inwestowania we współczesnym świecie.

4.2.11 EKES pozytywnie opiniuje wymóg, aby w programach, w których uczestnicy i beneficjenci nie ponoszą wszystkich rodzajów ryzyka, została zapewniona skuteczna funkcja aktuarialna.

4.3 Informacje dla uczestników i beneficjentów

4.3.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje rozszerzenie zakresu informacji udostępnianych zarówno uczestnikom programów, jak i beneficjentom, co Komitet już postulował w przeszłości. Pozytywnie należy ocenić również wprowadzenie obowiązku przedstawiania przez IORP, co najmniej raz na dwanaście miesięcy, kluczowych informacji, dotyczących m.in. gwarancji w programie, sumy wpłaconych składek, kosztów uczestnictwa w programie, profilu inwestycyjnego, wyników osiągniętych przez program w przeszłości oraz prognozowanej wysokości świadczenia emerytalnego.

4.3.2 Komitet ma poważne wątpliwości, czy przedstawiona we wniosku koncepcja jednolitej informacji, zawartej na dwóch stronach i napisanej w sposób graficznie przejrzysty dla odbiorcy, jest pomysłem możliwym do realizacji. W różnych pracowniczach programach emerytalnych uczestnicy ponoszą różne rodzaje ryzyka, mają też różne oczekiwania wobec przyszłych świadczeń, często zasady wypłaty środków zgromadzonych w pracowniczym programie określają przepisy poszczególnych państw członkowskich. Informacja, którą otrzymują uczestnicy lub beneficjenci takich programów, musi uwzględniać te czynniki. Dlatego EKES postuluje modyfikacje proponowanych przepisów, tak aby ujednoczenie wzorca informacji przekazywanej uczestnikom programów zostało rozłożone na kilka etapów i aby możliwe było elastyczne określenie ostatecznej koncepcji w trakcie tego procesu. W początkowej fazie powinny zostać podjęte prace nad wzorcami kilku rodzajów informacji (a przynajmniej dwóch modeli opartych na koncepcji zdefiniowanej składki i zdefiniowanego świadczenia), następnie należałoby wdrożyć je w formie pilotażu w wybranych państwach członkowskich lub w wybranych IORP i dopiero w oparciu o zebrane doświadczenia można by było podjąć prace nad aktem delegowanym określonym w art. 54.

4.3.3 Komitet uważa, że docelowo powinny funkcjonować co najmniej dwa wzorce informacji – odrębnie dla systemów opartych na koncepcji zdefiniowanej składki i zdefiniowanego świadczenia. Ponadto każde państwo członkowskie musi mieć możliwość uzupełnienia tego wzorca o kilka informacji istotnych dla uczestników programu lub świadczeniobiorców, zgodnie ze specyfiką przepisów krajowych.

4.3.4 EKES uważa, że projektowane przepisy są w wielu miejscach mało precyzyjne i zamiast zapewniać rzetelną informację, mogą wprowadzać uczestników lub beneficjentów w błąd.

4.3.4.1 Sam tytuł tej informacji („Zestawienie świadczeń emerytalnych”) jest mylący – informacja ta dotyczyć będzie co najwyżej zestawienia prognozowanych świadczeń emerytalnych. Z tego powodu tytuł tego dokumentu wymaga zmiany, na przykład na: „Aktualny stan prognozowanych świadczeń emerytalnych”.

4.3.4.2 W art. 48 ust. 1 lit. a) przewiduje się możliwość przekazania uczestnikowi informacji o pełnej gwarancji. Użycie takiego określenia wprowadza w błąd. Wnioskodawca, mówiąc o „pełnej gwarancji”, nie dostrzega bowiem pesymistycznego scenariusza, w którym dochodzi do upadłości pracodawcy/sponsora IORP. Efektem takiej upadłości może być niewypłacalność programu emerytalnego wobec jego beneficjentów. Z drugiej jednak strony Komisja wspomina w art. 48 ust. 2 lit d) o „mechanizmach obniżania świadczenia”, co podważa istnienie pełnej gwarancji.

4.3.5 Komitet wskazuje, że Komisja winna dochować szczególnej ostrożności przy konstruowaniu aktu delegowanego, o którym mowa w art. 54, również z uwagi na potencjalne koszty tego rozwiązania. Obciążenia z tytułu przygotowywania informacji dla uczestników programu lub dodatkowe koszty obsługi, wynikające z konieczności udzielania dodatkowych wyjaśnień w sytuacji gdy zunifikowany ogólnoeuropejski wzorec będzie nieadekwatny do realiów konkretnego programu, nie mogą znacząco zwiększać kosztów IORP. Dlatego też EKES wzywa KE do uwzględnienia charakteru tych programów przy tworzeniu katalogu informacji udzielanych uczestnikowi programu.

4.4 Nadzór nad działalnością IORP

4.4.1 Mając na uwadze dotychczasowe trudności interpretacyjne, wynikające z odmiennych praktyk stosowanych przez nadzory w poszczególnych państwach członkowskich, Komitet pozytywnie odnosi się do próby doprecyzowania obszaru działalności finansowej podlegającej pod te nadzory i próby oddzielenia jej od zagadnień podlegających regulacjom z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych i prawa pracy.

4.4.2 EKES z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź wzmocnienia przepisów dotyczących międzyinstytucjonalnej wymiany informacji między właściwymi instytucjami odpowiedzialnymi za nadzór nad pracowniczymi programami emerytalnymi.

4.4.3 EKES uważa za racjonalne propozycje zwiększenia uprawnień nadzoru wobec IORP, z czym wiązać się może pewne zwiększenie obowiązków informacyjnych. Przepisy projektowanej dyrektywy zachowują w tym zakresie odpowiedni poziom elastyczności, pozwalający na dostosowanie konkretnych działań nadzorczych do konkretnych sytuacji.

Bruksela, 10 lipca 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
